

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.
דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאָפ׳, 25 העללער.
בעד חלוף האדריסה 20 קאָפ.
מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

עם „הפדגוג״ או עם „הנעורים״:

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

עם „הפדגוג״ ו„הנעורים״:

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 21 קראָנען, לחצי שנה: 10.50 קראָנען, לרבע שנה: 5.25 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 8 רובל, לחצי שנה: 4 רובל, לרבע שנה: 2 רובל.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 16 שיללינג, ביתר הארצות לשנה: 22 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 20 פרנק. וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

קרקוי, יום ד׳, כ״ז כסלו תרס״ד. **גליון יב.** **Krakau,** 16 December (3 December) 1903.

הננו מתכבדים להזכיר את מנויי ה„עולם קטן״ כי הגליון הבא הוא האחרון לרבע הזה, הראשון לשנת תרס״ד, ואלה שתכלה חתימתם עם כלות הרבע הזה יואילו להזדרז ולחדש את חתימתם, לבל תהיה הפסקה במשלוח הגליונות אליהם. המחדשים את חתימתם יואילו לשלוח אלינו את האדריסא הנדפסת שלהם או להודיענו את המספר שעל אדריסתם בדיוק.

ביחד עם הגליון הזה נשלחת החוברת ט׳ (האחרונה לשנת תרס״ג) של „הפדגוג״ והחוברת הראשונה (לשנת תרס״ד) של „הנעורים״ לאלה שחתמו עליהם.

המו״ל.

יוֹסִי פֶּתִי.

(אַגָּדָה.)

לֶאֱלִיאָב הֶעָשִׁיר הָיוּ שְׁלשָׁה בָנִים. שֵׁם הַבְּכוֹר — יִשָּׂכָר הֶעָרוּם. שֵׁם הַשֵּׁנִי — זְבֻלוּן הַדַּבְּרָן וְשֵׁם הַצָּעִיר — יוֹסִי הַשַּׁתְקָן, וְאֶחָיו קָרְאוּ לוֹ — „יוֹסִי פֶּתִי״.

וְאוּלָם בֶּאֱמֶת — לֹא הָיָה יוֹסִי פֶּתִי, אַךְ זֶה הָיָה מִנְהָגוֹ תָּמִיד: בְּטֶרֶם יְדַבֵּר דָּבָר, אוֹ בְּטֶרֶם יַעֲשֶׂה אֵיזֶה מַעֲשֶׂה, הָיָה אוֹהֵב לַחֲשֹׁב הַרְבֵּה עַל הַדָּבָר, אֲשֶׁר יְדַבֵּר

וְעַל הַמַּעֲשֶׂה, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה; וְכֵן הָיָה דְבָרוֹ תָּמִיד עִם רֵעָיו וּמַכִּירָיו: „שָׁלֹשׁ מַחֲשָׁבוֹת תַּחְשֹׁב, בְּטֶרֶם תְּדַבֵּר דָבָר אֶחָד”. עַל כֵּן קָרְאוּ לוֹ הוֹרָיו — יוֹסֵי „שַׁתְקָן” וְאֶחָיו אָמְרוּ: „אַךְ כְּסִיל וּפֶתִי הוּא! לֹא יֵדַע לִפְתֹּחַ פֶּה וּלְדַבֵּר, אוֹ לְהָרִים יָד וְלַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מַעֲשֶׂה!”

וְהַבָּנִים הָאֵלֶּה לֹא הָיוּ עוֹד קְטַנִּים, כִּי לַצָּעִיר מֵהֶם כְּבָר מָלְאוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְהַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם הָיָה כְּבֶן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר אֱלִיאָב אֶל בָּנָיו: „הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי בָּנַי; גַּם הוֹן וָעֹשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים לְהַנְחִיל אֶתְכֶם אַחֲרֵי מוֹתִי; אֲבָל הוֹן וְנַחֲלָה טוֹבִים רַק בִּידֵי חָרוּצִים. עַל כֵּן זֹאת עֲשׂוּ: צְאוּ לָגוּר בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, וּמִי מִכֶּם, אֲשֶׁר יִהְיֶה חָרוּץ יוֹתֵר מֵאֶחָיו, וּבָנָה לוֹ בַיִת וְרָכַשׁ לוֹ מִקְנֶה בַּעֲמַל כַּפָּיו — וְנָתַתִּי לוֹ אֶת כָּל הוֹנִי!”

וַיֵּאוֹתוּ שְׁנֵי הַבָּנִים הַגְּדוֹלִים לְדִבְרֵי אֲבִיהֶם; אַךְ יוֹסֵי אָמַר כְּדַרְכּוֹ: „שָׁלֹשׁ מַחֲשָׁבוֹת תַּחְשֹׁב, בְּטֶרֶם תְּדַבֵּר דָּבָר אֶחָד” — וְלֹא עָנָה אֶת אָבִיו דָּבָר; וְאוּלָם כַּאֲשֶׁר עָצַר אֱלִיאָב אֶת בָּנָיו בְּבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים וְאַרְבָּעָה לֵילוֹת לָתֵת לָהֶם אֶת בִּרְכָתוֹ לִפְנֵי הִפָּרְדָם מֵאִתּוֹ — הִסְפִּיק גַּם יוֹסֵי לַחֲשֹׁב דַּיּוֹ, וַיֵּאוֹת גַּם הוּא לָצֵאת עִם אֶחָיו.

וַיֵּצְאוּ הָאַחִים לַדֶּרֶךְ בְּיָדַיִם רֵיקוֹת, כִּי לֹא נָתַן לָהֶם אֲבִיהֶם צֵידָה לַדֶּרֶךְ, אַךְ לִבָּם מָלֵא תִקְוָה לַעֲשׂוֹת גְּדוֹלוֹת בָּאָרֶץ. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִבִּיטוּ עַל אֲחִיהֶם הַקָּטָן הַהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם מַחֲרִישׁ — לֹא עָצְרוּ אֶת פִּיהֶם מִשְּׂחוֹק, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: „פֶּתִי זֶה לָמָּה הוּא נִסְרָךְ אַחֲרֵינוּ? הֲלֹא אַךְ לְמַשָּׂא הוּא עָלֵינוּ!” — „וְגַם לְחֶרְפָּה — עוֹנֶה אָחִיו — הֲלֹא בִּשְׁתִיקָתוֹ הוּא אוֹמֵר לַכֹּל: סָכָל אָנִי!”

וְלֹא עָנָה יוֹסֵי לְאֶחָיו דָּבָר, כִּי בְּטֶרֶם גָּמַר לַחְשֹׁב אֶת שְׁלֹשׁ מַחְשְׁבוֹתָיו — דִּבְּרוּ כְּבָר הָאַחִים בְּעִנְיָן אַחֵר, וְלֹא חָפֵץ יוֹסֵי לְהָשִׁיב לְאֶחָיו תְּשׁוּבָה שֶׁלֹּא כָּעִנְיָן[1].

וַיַּרְחִיקוּ הָאַחִים לָלֶכֶת מֵעִיר לְעִיר וּמֵאֶרֶץ לְאֶרֶץ, וַיָּבֹאוּ עַד הָעִיר כָּלַח.

וְהָעִיר כָּלַח הִיא עִיר, שֶׁכָּל יוֹשְׁבֶיהָ חֲכָמִים וּנְבוֹנִים וְנַעַר בֶּן שֶׁבַע יֶחְכַּם שָׁם כְּאִישׁ זָקֵן אֶצְלֵנוּ, וְגַם הָעֲבָדִים וְהַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר בָּעִיר מְבִינִים בְּכָל מַדָּע. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אַנְשֵׁי הָעִיר חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, לְבִלְתִּי נְתֹן לְכָל זָר לָשֶׁבֶת בְּתוֹכָם, עַד אִם הִגִּיד דְּבַר חָכְמָה, אוֹ יִפְתֹּר אֵיזוֹ חִידָה, אֲשֶׁר יָחוּדוּ[2]) לוֹ זִקְנֵי הָעִיר.

וּבִרְחוֹב הָעִיר הַהִיא הָיְתָה בָמָה גְבֹהָה וּרְחָבָה, וְהָיָה אִם בָּא אִישׁ זָר לָשֶׁבֶת בָּעִיר — וְעָלָה עַל הַבָּמָה, וְנִגְּשׁוּ אֵלָיו שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעִיר; מִימִינָם — שְׁתֵּי נְעָרוֹת לְבוּשׁוֹת לְבָנִים, פְּנֵיהֶן מְכֻסִּים בִּצְעִיפִים לְבָנִים, וְזֵר פְּרָחִים בִּידֵיהֶן; וּמִשְּׂמֹאלָם — שְׁתֵּי נְעָרוֹת לְבוּשׁוֹת שְׁחוֹרִים

[1]) שֶׁלֹּא מֵעִנְיַן הַמְּדֻבָּר.

[2]) יִשְׁאָלוּהוּ.

וּפְרוּעוֹת[3]) רֹאשׁ וּבִידֵיהֶן עֲטֶרֶת קוֹצִים; וְהָיָה אִם יֵדַע הַזָּר לַעֲנוֹת עַל שְׁאֵלַת הַזְּקֵנִים, וְנִגְּשׁוּ עַלְמוֹת הַיָּמִין, וְשָׂמוּ אֶת זֵר הַפְּרָחִים עַל רֹאשׁוֹ, וְקָרְאוּ לְפָנָיו:

„עָלָה חָכָם
עִיר גִּבּוֹרִים,
וּבְלִי מַפְתֵּחַ
פָּתַח שְׁעָרִים!”

וְעָנוּ הַזְּקֵנִים וְאָמְרוּ:

„בֹּא, בְּרוּךְ אֲדֹנָי!
אֵין מִגְדָּל וּמִבְצָרִים —
לִפְנֵי גֶּבֶר חָכָם —
פְּתוּחִים כָּל הַשְּׁעָרִים!”

וְאוּלָם אִם לֹא יֵדַע הַזָּר לַעֲנוֹת עַל הַשְּׁאֵלוֹת, וְגַם לֹא יֵדַע לְהַגִּיד דְּבַר חָכְמָה — וְנָתְנוּ עַלְמוֹת הַשְּׂמֹאל עֲטֶרֶת הַקּוֹצִים עַל רֹאשׁוֹ וְקָרְאוּ אַחֲרָיו:

„צֵא, פִּרְחָח[4])!
לַפֶּתִי אָח:
אָב לַכְּסִיל·
בֵּן לָאֱוִיל;
לַסָּכָל דּוֹד;
לְאָבִיו שׁוֹד,
לְעִירוֹ אָסוֹן;
אִמּוֹ אָתוֹן”.

וְעָנוּ הַזְּקֵנִים וְאָמְרוּ:

„צֵא מִזֶּה!
הַלְאָה זֵרֵה
תֶּבֶן, מֹץ,
דַּרְדַּר, קוֹץ —
אֶל אֶרֶץ שְׁאִיָּה —
לֹא פּוֹרִיָּה!”

וְלֹא נָתְנוּ לוֹ לְהִתְמַהְמֵהַּ בָּעִיר יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים, כְּמִשְׁפַּט עוֹבֵר אֹרַח, וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי גֵּרְשׁוּהוּ מִשָּׁם בְּחֶרְפָּה.

וַיְהִי כְּבֹא שְׁלֹשֶׁת הָאַחִים אֶל שַׁעַר הָעִיר, וַיַּגֵּד לָהֶם הַשּׁוֹעֵר אֶת מִשְׁפַּט הָעִיר; וַיֵּאוֹתוּ הָאַחִים לַעֲלוֹת עַל הַבָּמָה, וּבְלִבָּם שָׂמְחוּ עַל הַדָּבָר, וַיֹּאמְרוּ: „הִנֵּה עַתָּה נוּכַל לְהִפָּרֵד מִ„יּוֹסֵי פֶּתִי” וְלֹא יִסָּרֵךְ[5]) עוֹד אַחֲרֵינוּ כִּסְמַרְטוּט[6]); בְּלִי סָפֵק, לֹא יִתְּנוּ לִכְסִיל זֶה לָשֶׁבֶת בָּעִיר.

וַיָּבֹאוּ הַזְּקֵנִים וְהַנְּעָרוֹת נוֹשְׂאוֹת הַזֵּר וְהָעֲטֶרֶת — עַל הַבָּמָה. וַיַּעַל יִשָּׂכָר עַל הַבָּמָה רִאשׁוֹנָה, וַיִּשְׁאָלוּהוּ הַזְּקֵנִים לֵאמֹר: „בַּמֶּה נִסִּתֶם פִּיּוֹת יְרִיבֵינוּ, בְּחַלְּלָם אֶת כְּבוֹדֵנוּ?”

וְלֹא חָשַׁב יִשָּׂכָר מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת וַיַּעַן: „בְּמַהֲלֻמּוֹת, בְּאֶגְרוֹף קָשֶׁה. הַכּוּ וְהוֹסִיפוּ לְהַכּוֹת אֶת שׂוֹנְאֵיכֶם, עַד כִּי יְכַבְּדוּכֶם מִיִּרְאָה”.

[3]) גְּלוּיוֹת רֹאשׁ. [4]) נַעַר חָצוּף. [5]) יִסָּחֵב, יִגָּרֵר.

[6]) הַסְּחָבוֹת שֶׁל בֶּגֶד קָרוּעַ.

וַיִּצְחֲקוּ הַזְּקֵנִים וְכָל הָעָם הַבָּאִים לִרְאוֹת בַּמַּחֲזֶה וְגַם הַיְלָדִים הַקְּטַנִּים, אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה עִם אוֹמְנוֹתָם — צָחֲקוּ וַיִּלְעֲגוּ לוֹ; וַתִּגַּשְׁנָה נַעֲרוֹת הַשְּׂמֹאל, וַתַּחְבֹּשְׁנָה לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת הַקּוֹצִים וַתִּקְרֶאנָה:

„צֵא, פִּרְחַח!
לַפֶּתִי אָח,
אָב לַכְּסִיל,
בֵּן לֶאֱוִיל,
לַסֶּכֶל דּוֹד,
לְאָבִיו שׁוֹד,
לְעִירוֹ אָסוֹן;
אִמּוֹ — אָתוֹן!"

וְאַחַת הַנְּעָרוֹת הוֹסִיפָה וְאָמְרָה: „שִׁמְךָ — יִשָּׂכָר; וְלוּ יִסָּכֵר[1], פִּיךָ בְּאַלְמוֹת תֶּבֶן, וְחָצָץ[2] וָאֶבֶן — וְהָיָה שִׁמְךָ חֲמוֹר, בֶּן בְּעוֹר, נוֹעֶה כַּשּׁוֹר!"

וַיֵּרֶד יִשָּׂכָר נִכְלָם מֵעַל הַבָּמָה, וַיַּעַל אַחֲרָיו זְבוּלוּן הַדַּבְּרָן; וַיִּמַּח זֵעָה מֵעַל פָּנָיו, וַיִּשְׁתַּעֵל מְעַט וַיִּשְׁאַף רוּחַ, כְּמֵכִין אֶת עַצְמוֹ לִדְרֹשׁ דְּרָשָׁה, וַיַּבֵּט עַל סְבִיבָיו אַחַת וּשְׁתַּיִם וַיִּקְרָא:

„שִׁמְעוּ נָא, אֲדֹנָי! זְקֵנַי, נְבוֹנַי! אִם לְמַהֲלֻמּוֹת יָדַיִם, נוֹסִיף גַּם רִיבוֹת שְׂפָתַיִם, אוֹ נַשְׁתִּיק חִישׁ, אֶת הָאִישׁ, אֶת אוֹיְבֵנוּ, מְחַלֵּל כְּבוֹדֵנוּ."

וַיְהִי עוֹד בְּלִבְבוֹ לְדַבֵּר וּלְהוֹכִיחַ אֶת צִדְקַת דְּבָרָיו, כְּמִשְׁפַּט הַדַּבְּרָנִים; אַךְ צְחוֹק פָּרַץ מִפִּי הַשּׁוֹמְעִים, וְהָעֲלָמוֹת לְבוּשׁוֹת הַשְּׁחוֹרִים קָרְבוּ וְשָׂמוּ אֶת עֲטֶרֶת הַקּוֹצִים עַל רֹאשׁוֹ, וַתָּשֵׁרְנָה לוֹ אֶת שִׁירוֹ, וְהַזְּקֵנִים עָנוּ וְאָמְרוּ:

„צֵא מִזֶּה!
הַלְאָה זְרֵה
תֶּבֶן, מֹץ,
דַּרְדַּר, קוֹץ,
אֶל אֶרֶץ צִיָּה
לֹא פּוֹרִיָּה!"

וְאֶחָד הַנְּעָרִים הוֹסִיף וְאָמַר:

„שִׁמְךָ — זְבֻלוּן, וּפִיךָ מָלֵא זֶבֶל[3] לְנַבָּל וּלְזַבֵּל, עַל כֵּן אֵין זְבוּל[4] לְךָ בְּעִירֵנוּ". סַר וְזָעֵף יָרַד גַּם זְבֻלוּן מֵעַל הַבָּמָה; וַיַּעַל יוֹסֵי, וְעֵינָיו הִבִּיטוּ אַרְצָה, וְאוּלָם לֹא יַעַן אֲשֶׁר מָצְאָה רִצְפַּת הַבָּמָה חֵן בְּעֵינָיו, הִבִּיט אֵלֶיהָ — כִּי אִם מִפְּנֵי הַבּוּשָׁה אֲשֶׁר כִּסְּתָה אֶת פָּנָיו, בְּדַעְתּוֹ, כִּי עֵינַיִם רַבּוֹת מִכָּל פִּנָּה וְעֵבֶר מַבִּיטוֹת אֵלָיו, וּפִיּוֹת רַבִּים נְכוֹנִים בְּעוֹד רֶגַע לְהַלְלוֹ אוֹ לְחַלְּלוֹ; וְיוֹתֵר מִכֹּל לֹא יָכֹל נְשֹׂא שְׁנֵי מַבָּטֵי עַיִן, אֲשֶׁר נוֹצְצוּ נֶגְדּוֹ מִבַּעַד צָעִיף, הַפָּרוּשׂ עַל פְּנֵי אַחַת מֵעַלְמוֹת הַיָּמִין... כְּמוֹ פְּנִינֵי דְּמָעוֹת נִרְאוּ לוֹ בְּעֵינַיִם הָהֵן, וּכְמְעַט

[1] יִפָּתֵם. [2] חוֹל וַאֲבָנִים קְטַנּוֹת.
[3] אַשְׁפָּה. [4] מָעוֹן.

שֶׁנִּשְׁבַּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ לְמַרְאֵה הַדְּמָעוֹת הָהֵן; אַךְ הוּא הִתְאוֹשֵׁשׁ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי הַזְּקֵנִים הָכֵן לִשְׁמֹעַ.

וַיַּצִּיעוּ הַזְּקֵנִים לְפָנָיו אֶת הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה, אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ אֶחָיו לְפָתְרָהּ, וְגַם הוֹסִיפוּ לוֹ „עוֹד חִידָה אַחַת וַיֹּאמְרוּ:

„שְׂפַת יְשֵׁנִים,
סְגֻלַּת נְבוֹנִים;
שְׂנוּאַת סְכָלִים,
רָעָה לְאֻמְלָלִים,
קָשָׁה לִמְאֻשָּׁרִים
וְטוֹבָה לִנְעָרִים —
מַה הִיא?"

וַיֹּאמֶר יוֹסֵי לַעֲנוֹת לַזְּקֵנִים כִּי אֵינֶנּוּ יוֹדֵעַ פִּתְרוֹנִים לַחִידָה; אַךְ בְּטֶרֶם יַעֲנֶה הֶחֱרִישׁ מְעַט, כְּמִשְׁפָּטוֹ תָּמִיד, וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ: שָׁלֹשׁ מַחֲשָׁבוֹת תַּחְשֹׁב, בְּטֶרֶם תְּדַבֵּר דָּבָר אֶחָד".

וַיְהִי כִּי הֶחֱרִישׁ הַנַּעַר רְגָעִים אֲחָדִים — וַיַּבִּיטוּ הַזְּקֵנִים אִישׁ בִּפְנֵי רֵעֵהוּ בְּתִמָּהוֹן וְגִיל גַּם יָחַד; הֵמָּה חָשְׁבוּ, כִּי בְּכַוָּנָה הוּא מַחֲרִישׁ וַיִּקְרְאוּ: „הֵידָד! הֵידָד! הִנֵּה בְּלִי אֹמֶר וּדְבָרִים עָנָה הַנַּעַר הֶחָכָם תְּשׁוּבָה אַחַת עַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת! אָמְנָם כֵּן: רַק בִּשְׁתִיקָה נוּכַל לִסְתֹּם אֶת פִּי יְרִיבֵינוּ! הֵן כָּל חֵפֶץ הָאוֹיֵב בְּרִיבוֹ עִמָּנוּ, הוּא רַק לְהַכְעִיסֵנוּ, וּבִרְאוֹתוֹ, כִּי אֵינֶנּוּ עוֹנִים לוֹ, יֵדַע וְיָבִין, כִּי לֹא נָשִׂים לֵב אֵלָיו וְאֶל דְּבָרָיו, וְיִרֶף מִמֶּנּוּ".

— וְהַשְּׁתִיקָה הִיא גַּם שְׂפַת יְשֵׁנִים, — קָרָא זָקֵן אֶחָד, אֲשֶׁר הֶחֱשָׁה עַד כֹּה וְחִכָּה לְדִבְרֵי זְקֵנִים מִמֶּנּוּ — הֵן כָּל אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ הַיְשֵׁנִים בַּחֲלוֹמָם עִם רֵעֵיהֶם הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים, עִם שׂוֹנְאֵי נַפְשָׁם וְאוֹהֲבֵי לְבָבָם, — כָּל חֲזוֹן הַחֲלוֹם יִשָּׁאֵר בְּעִמְקֵי לְבָבָם; שְׂפַת יְשֵׁנִים הִיא — הַשְּׁתִיקָה!

— וְהַשְּׁתִיקָה הִיא גַּם סְגֻלַּת נְבוֹנִים, — עָנָה זָקֵן אֶחָד, אֲשֶׁר זְקָנוֹ הַלָּבָן כְּשֶׁלֶג יוֹרֵד וּמְכַסֶּה אֶת חָזֵהוּ, — הַנְּבוֹנִים יוֹדְעִים, כִּי אִם מְחִיר מִלָּה סֶלַע[5], מְחִיר הַשְּׁתִיקָה שְׁנֵי סְלָעִים; וְיַעַן כִּי הִיא סְגֻלַּת נְבוֹנִים, עַל כֵּן יִשְׂנָאוּהָ הַסְּכָלִים הַשּׂוֹנְאִים תָּמִיד אֶת כָּל אֲשֶׁר יֶאֱהָבוּ הַחֲכָמִים, הַנְּבוֹנִים אוֹהֲבִים לִשְׁמֹעַ וְהַכְּסִילִים אוֹהֲבִים לְהַשְׁמִיעַ!

— וְגַם אָמְנָם רָעָה הִיא לָאֻמְלָלִים — נֶאֱנַח זָקֵן אֶחָד, אֲשֶׁר מִצְחוֹ הָרָם הָיָה מְכֻסֶּה כֻּלּוֹ בִּקְמָטִים — אִם דְּאָגָה שׁוֹכֶנֶת בְּלֵב אִישׁ, טוֹב כִּי יִשְׁפֹּךְ נַפְשׁוֹ לִפְנֵי רֵעָיו וְאוֹהֲבָיו וְנָקֵל מֵעַל לְבָבוֹ, וְהֵמָּה אוּלַי יְנַחֲמוּהוּ!

— גַּם קָשָׁה הִיא לִמְאֻשָּׁרִים — קָרָא זָקֵן אַחֵר, — בַּעַל זָקָן לָבָן וּפָנִים צְעִירִים וְיָפִים מְאֹד — גַּם הַשִּׂמְחָה תָּעִיק עַל לֵב אִישׁ, אִם לֹא יִמָּצֵא לוֹ רֵעַ וְאוֹהֵב אֲשֶׁר יִשְׂמַח בְּשִׂמְחָתוֹ וַאֲשֶׁר יְסַפֵּר אוֹתָהּ בְּאָזְנָיו.

[5] שֶׁקֶל.

— וְטוֹבָה הִיא לִנְעָרִים, בְּשִׁבְתָּם בְּמוֹשַׁב זְקֵנִים — אָמַר הַצָּעִיר בַּזְּקֵנִים — וְהוּא גַּם הַזָּקֵן בַּצְּעִירִים—כִּי כְּכֹל אֲשֶׁר יְמַעֲטוּ לְדַבֵּר, כֵּן יַרְבּוּ לִשְׁמֹעַ חָכְמָה וָדַעַת מִפִּי הַזְּקֵנִים.

— וְעוֹד יוֹתֵר טוֹבָה הַשְּׁתִיקָה לָאוֹהֲבִים,— אָמְרָה אַחַת מֵעַלְמוֹת הַיָּמִין· וְלֹא נוֹדַע אֵיזוֹ מֵהֶן, כִּי הָיוּ פְּנֵיהֶן מְכֻסִּים בִּצְעִיפִים — בְּעֵת אֲשֶׁר לֹא יוּכְלוּ לְהַבִּיעַ אֶת רַחֲשֵׁי לְבָבָם בְּאֹמֶר וּדְבָרִים, יַבִּיעוּ אוֹתָם בִּשְׁתִיקָה...״ וְלֹא נִשְׁמַע סוֹף דְּבָרֶיהָ, כִּי קָרְבוּ לָשִׂים אֶת זֵר הַפְּרָחִים עַל רֹאשׁ יוֹסִי, וַתָּשֹׁרְנָה לוֹ הָעֲלָמוֹת אֶת שִׁירָן:

„עֲלֵה חָכָם
עִיר גִּבּוֹרִים,
וּבְלִי מַפְתֵּחַ
פְּתַח שְׁעָרִים״;

וְהַזְּקֵנִים עָנוּ וְאָמְרוּ:

בֹּא, בָּרוּךְ אֲדֹנָי!
אֵין מִגְדָּל וּמִבְצָרִים —
לִפְנֵי גֶבֶר חָכָם
פְּתוּחִים כָּל הַשְּׁעָרִים!

וַיִּכְתְּבוּ אֶת שְׁמוֹ בֵּין אֶזְרְחֵי הָעִיר; וּבִגְלָלוֹ נָתְנוּ רְשׁוּת גַּם לִשְׁנֵי אֶחָיו לָשֶׁבֶת בָּעִיר, אַךְ אֶת שְׁמוֹתָם לֹא כָתְבוּ בְּסֵפֶר הָאֶזְרָחִים.

(סוֹף יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

שׁוּעָל וְתַרְנְגֹל *).

שׁוּעָל: מִי יִמְצָא חִידָתִי?
מִי יוּכַל וְיָבִן זֹאת?
תַּרְנְגֹל: הוֹי, גֶּשׁ הֵנָּה וּשְׁאָל,
כִּי חָכַמְתִּי — הַאֵין זֹאת?

שׁוּעָל: אֲשֶׁר רֹאשׁ לוֹ מָלֵא
רֹב עָרְמָה וּנְכָלִים
אֲשֶׁר פֶּה לוֹ מוּכָן
לִשְׁמֹנִים מַאֲכָלִים,
וּלְשׁוֹנוֹ רְמִיָּה,

בְּמִסְפָּר בַּמְּשָׁלִים,
אַךְ יִבְחַר לַעֲשׂוֹת
מִדַּבֵּר הֲבָלִים,

וְהִנֵּה הוּא קוֹפֵץ —
הֲיָדַעְתָּ? זֶה אָנִי!
תַּרְנְגֹל: וַי לִי, וַי, הָאֻמְלָל,
עוֹד מְעַט וַאֲכָלָנִי!

*) עַל פִּי מִשְׁלֵי הַא.

הַתַּרְנְגֹל הַמִּסְכֵּן!
מִי אָשֵׁם בְּמַפַּלְתּוֹ!
„אַךְ חָכְמָתִי!" קָרָא
לוֹ תָמִיד בְּאִוַּלְתּוֹ;
וְלֹא יָדַע „הֶחָכָם",
כִּבְיָכוֹל, הַתָּמִים
כִּי הַאֲמִין לִדְבַר־כֹּל —
לֹא מִדַּת חֲכָמִים.

הוּא יָדַע הַשּׁוּעָל
זֶה יָמִים עַל שָׁנָה
וְלֹא הֵבִין, כִּי פִּתְרוֹן
חִידָתוֹ — סַכָּנָה.
וְעַתָּה כְּבָר חָכַם,
כְּבָר נִחַם עַל דְּבָרוֹ,
וַיְכַפֵּר אִוַּלְתּוֹ
בְּדָמוֹ וּבְשָׂרוֹ...

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

פֶּסֶל גִּבּוֹר.

(תּוֹלָדָה).

(סוֹף).

וַיְהִי כִּרְאוֹת יוּלְיוּס סֶוֶרוּס אֶת מְקוֹם הַמִּלְחָמָה, וְאֶת מַצַּב חֵיל בַּר כּוֹכְבָא אַמִּיצֵי הַלֵּב, וְאֶת הַמִּבְצָרִים אֲשֶׁר הִתְבַּצְּרוּ בָהֶם, וַיִּוָּכַח לָדַעַת, כִּי לֹא עַל נְקַלָּה יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתָּם; וַיַּחֲלֵט לְבִלְתִּי צֵאת לַמִּלְחָמָה עֲלֵיהֶם עַל שְׂדֵה הַמַּעֲרָכָה פַּעַם אַחַת, כִּי אִם לְהַחֲלִישׁ אוֹתָם עַל יְדֵי תִּגְרוֹת[1]) קְטַנּוֹת וּתְכוּפוֹת, וְעַל יְדֵי הַכְרִיתוֹ אֹכֶל מִפִּיהֶם בְּשׂוּמוֹ מָצוֹר עַל הֶעָרִים יָמִים רַבִּים.

וְהַמִּלְחָמָה לֹא לְיוֹם אֶחָד, וְלֹא לְחֹדֶשׁ אֶחָד, כִּי שָׁלֹשׁ שָׁנִים רְצוּפוֹת נִלְחַם סֶוֶרוּס וְרִבְבוֹת אַנְשֵׁי חֵילוֹ אֶת בַּר כּוֹכְבָא וְאֶת הַיְהוּדִים. אֶת תִּגְרוֹתָיו הֵחֵל סֶוֶרוּס בַּגָּלִיל, וּבְעָמָל רַב מְאֹד מְאֹד עָלָה בְיָדוֹ לָסֹל לוֹ וּלְחֵילוֹ מְסִלָּה אֶל נֶגֶב הָאָרֶץ; כִּי רִבְבוֹת אֲנָשָׁיו נָפְלוּ לִפְנֵי בַּר כּוֹכְבָא וְאַנְשֵׁי צְבָאוֹ, הַמְעַטִּים בְּעֵרֶךְ אֶל הָרוֹמָאִים, וּבְיִחוּד בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל, עַד כִּי מֵרֹב הַמּוּמָתִים מָלְאוּ שְׁנֵי הַנְּחָלִים הַיּוֹצְאִים מֵהָעֵמֶק הַזֶּה דָּם רַב, וַיְהִי בָהֶם „שְׁנֵי חֲלָקִים מַיִם, וְחֵלֶק אֶחָד דָּם".

וְסֶוֶרוּס הָלַךְ הָלוֹךְ וְהִתְקַדֵּם בְּדַרְכּוֹ, עַד בֹּאוֹ אֶל בֵּיתָר אֲשֶׁר בָּהּ נִקְבְּצוּ כָּל פְּלִיטֵי הַגָּלִיל וּשְׁאֵרִית גִּבּוֹרֵי יְהוּדָה, וּבָהּ הִתְבַּצֵּר אָז גַּם בַּר כּוֹכְבָא וְחֵילוֹ.

וּבַיָּמִים הָהֵמָּה, וּבֵיתָר הָיְתָה הָעִיר הַיּוֹתֵר בְּצוּרָה מִכָּל עָרֵי־הָאָרֶץ, חוֹמוֹתֶיהָ, חוֹמוֹת בַּרְזֶל, וְנַחַל מַיִם חַיִּים, הַנִּקְרָא בְּשֵׁם „יוֹרֶדֶת הַצַּלְמוֹן", שׁוֹטֵף וְעָבַר בְּתוֹכָהּ. מִסְפַּר תּוֹשָׁבֶיהָ, מִלְּבַד הַפְּלֵטִים, עָלָה לִרְבָבוֹת, וְתַלְמִידֵי בָּתֵּי הַסֵּפֶר הָרַבִּים אֲשֶׁר בָּהּ, הִתְפָּאֲרוּ לֵאמֹר:

אִם רַק יָעִיז הָאוֹיֵב לָבוֹא בְּשַׁעֲרֵי עִירֵנוּ, וְיָצָאנוּ אֲנַחְנוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה נֶגְדּוֹ וְהִכְרַעְנוּם, בְּדָקְרֵנוּ אוֹתָם בְּחֲטָרִים[2]) אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ.

שָׁנָה שְׁלֵמָה חָנָה סֶוֶרוּס סְבִיב בֵּיתָר, וְלֹא יָכֹל לָהּ; וּמִי יוֹדֵעַ אִם הָיָה מַצְלִיחַ לְלָכְדָהּ; לוּלֵא הָרָעָב הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר הֵצִיק לַנְּצוּרִים מְאֹד, בְּאַשְׁמַת בּוֹגֵד רָשָׁע וְצוֹרֵר יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי הַכּוּתִים, אֲשֶׁר גִּלָּה לָרוֹמָאִים אֶת מְבוֹאוֹת הָעִיר הַנִּסְתָּרִים, אֲשֶׁר בָּהֶם הֵבִיאוּ לָהֶם הַנְּצוּרִים אֶת כָּל הַדָּרוּשׁ לָהֶם לְמִחְיָתָם; וְהָרוֹמָאִים סָתְמוּ אוֹתָם וַיַּכְרִיתוּ אֹכֶל מִפִּי הָעָם, עַד כִּי לֹא יָכְלוּ עוֹד עֲמֹד בִּפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם.

וַיְהִי בִּשְׁנַת הַשִּׁשִּׁים וְחָמֵשׁ לְחֻרְבַּן הַמִּקְדָּשׁ, בְּיוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב, בַּיּוֹם אֲשֶׁר נִשְׂרַף בּוֹ הֵיכַל יְיָ בִּירוּשָׁלָיִם, וַיִּלְכְּדוּ הָרוֹמָאִים אֶת בֵּיתָר הָעִיר הַבְּצוּרָה, וַיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ וַיְכַלּוּ אֶת כָּל חֲמָתָם בַּיְהוּדִים, וַיִּדְקְרוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר מָצְאוּ בַּחַיִּים בְּאַכְזָרִיּוּת נוֹרָאָה, וַיַּהַרְגוּ הֶרֶג רַב בְּיִשְׂרָאֵל, וְאֶת רַבִּי עֲקִיבָא נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל תָּפְשׂוּ חַי, וַיְסָרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרְקוֹת בַּרְזֶל.

וַתְּהִי נִבְלַת הָאָדָם כַּדֹּמֶן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וּדְמֵי חֲלָלִים שָׁטְפוּ בָּאָרֶץ כְּשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים, אֵלֶּה הָיוּ דְמֵי הַגִּבּוֹרִים הָאַחֲרוֹנִים, אֲשֶׁר חֵרְפוּ נַפְשָׁם לָמוּת עַל חֵרוּת עַמָּם וְאַרְצָם.

וְאִישׁ אֶחָד הֵבִיא אֶת רֹאשׁ בַּר כּוֹכְבָא אֶל הַמַּחֲנֶה אֶל שָׂרֵי צְבָא רוֹמִי, וַיִּתְהַלֵּל לֵאמֹר: אָנֹכִי הֲרַגְתִּיו! וַיֵּצְאוּ

[1]) תִּגְרָה — מִלְחָמָה קְטַנָּה.

[2]) חֹטֶר — מַקֵּל קָטָן שֶׁבִּידֵי הַתַּלְמִיד לְהַרְאוֹת בּוֹ מְקוֹם קְרִיאָתוֹ.

וַיְבַקְשׁוּ וַיִּמְצְאוּ אֶת גּוּפָתוֹ, וְהִנֵּה נָחָשׁ כָּרוּךְ עָלֶיהָ. וַיִּשְׁתּוֹמְמוּ וַיֹּאמְרוּ: לוּלֵא הָיְתָה יַד יְיָ בַּגִּבּוֹר הַנַּעֲרָץ הַזֶּה, כִּי עַתָּה לֹא הֲרָגַתְהוּ יַד אֱנוֹשׁ.

וַתְּהִי מִלְחֶמֶת בֵּיתָר זֹאת, הַמִּלְחָמָה הָאַחֲרוֹנָה לְיִשְׂרָאֵל לִפְרֹק מֵעֲלֵיהֶם עֹל זָרִים; כַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה הֶרְאוּ עוֹד הַיְהוּדִים אֶת גְּבוּרַת יָדָם הַחֲזָקָה וְאֶת אֹמֶץ רוּחָם, כַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה הֶעֱלָה נֵר יִשְׂרָאֵל אֶת שַׁלְהַבְתּוֹ, שַׁלְהֶבֶת יָהּ — וַיִּכְבֶּה!

וּלְמִן הַיּוֹם הַהוּא נִשְׁבְּרָה חֶרֶב יְהוּדָה וְקַשְׁתּוֹ נִגְדָּעָה.

ו.

לְמִשְׁמַע דִּבְרֵי אֲבִיהֶם, הִתְפַּעֲלוּ הַיְלָדִים מְאֹד מְאֹד, וּבְעֵינַיִם מְלֵאוֹת דִּמְעָה נִגְּשׁוּ אֵלַי עוֹד יוֹתֵר, לְהִתְבּוֹנֵן כִּי מִקָּרוֹב.

הַבִּיטוּ, בָּנַי, — הוֹסִיף הָאָב — בְּגִשְׁתּוֹ אֵלַי גַּם הוּא, הַבִּיטוּ וּרְאוּ אִם לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי כֵּן הוּא? הִתְבּוֹנְנוּ הֵיטֵב אֶל רִשְׁמֵי הַפָּנִים הָאֵלֶּה, וְאֶל קוֹמָתוֹ זֹאת, וְהַגִּידוּ אִם לֹא אָדָם חַי הוּא, גִּבּוֹר חַיִל, מוּכָן לִקְרָב.

כֵּן, כֵּן, אָבִי — קָרָא הַצָּעִיר בְּרֶגֶשׁ, — מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה גִּבּוֹר חַיִל בֶּאֱמֶת.

בִּהְיוֹתִי לְבַדִּי, שַׁבְתִּי וָאֶזְכֹּר אֶת עֲבָרִי בְּעוֹדֶנִּי גֹּלֶם בְּלִי צוּרָה, שׁוֹכֵב בְּבֶטֶן אַחַד הַסְּלָעִים; וּתְמוּנַת הַפֶּסֶל, אֲשֶׁר לְקָחַנִי מִשָּׁם וַיִּפְסְלֵנִי, וַיִּפַּח בִּי אֶת רוּחוֹ הַכַּבִּיר, וַיִּתְּנֵנִי לְכָבוֹד בְּעֵינֵי כָּל רוֹאַי, — עָמְדָה תָּמִיד לְנֶגֶד עֵינָי.

וַיְהִי הַיּוֹם וָאֶשְׁמַע אֶת שְׁנֵי הָאַחִים הַנְּעָרִים בְּנֵי אֲדֹנִי, אֲשֶׁר בָּאוּ יוֹם יוֹם לְבַקְּרֵנִי, מְשׂוֹחֲחִים בֵּינֵיהֶם לֵאמֹר:

הֲיָדַעְתָּ, אָחִי? — קָרָא הַבְּכוֹר — הֲיָדַעְתָּ, כִּי הֶחֱלַטְתִּי לִהְיוֹת פַּסָּל בְּיִשְׂרָאֵל? — כֵּן! אֶת כָּל גִּבּוֹרֵי עַמֵּנוּ אֶפְסֹל בְּגָדְלִי, וְהִצַּגְתִּים לְעֵינֵי בְּנֵי עַמִּי, קְטַנִּים וּגְדוֹלִים, לְמַעַן יִרְאוּם, וְרָם לְבָבָם, בְּדַעְתָּם כִּי בָנִים הֵם לָעָם הַגָּדוֹל הַזֶּה.

וְאַתָּה, אָחִי, — קָרָא הַצָּעִיר — הֲיָדַעְתָּ כִּי גַּם אֲנִי הֶחֱלַטְתִּי לִלְמֹד הַרְבֵּה הַרְבֵּה, לְמַעַן אֶהְיֶה בְּגָדְלִי רַב בְּיִשְׂרָאֵל, רַב גִּבּוֹר, וְאַמִּיץ לֵב כְּרַבִּי עֲקִיבָא בִּשְׁעָתוֹ, לְמַעַן אוּכַל לַעֲשׂוֹת כָּמֹהוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְטוֹבַת עַמֵּנוּ וְאַרְצֵנוּ?

בְּשָׁמְעִי אֶת הַשִּׂיחָה הַזֹּאת, שָׂמַחְתִּי מְאֹד וָאֹמַר: אַשְׁרַי, כִּי גַּם בִּהְיוֹתִי גֶּזֶר שַׁיִשׁ מֵאֶחָד מִסַּלְעֵי יְהוּדָה, הָיָה בְּיָדִי לְהָפִיחַ רוּחַ כַּבִּיר הַשּׁוֹאֵף לִגְדוֹלוֹת בְּלֵב שְׁנֵי נְעָרִים, אֲשֶׁר הָיֹה יִהְיוּ, בְּוַדַּאי, בְּקֶרֶב הַיָּמִים לְתִפְאֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל.

יוֹסֵף מְיוּחָס

הַצְּפַרְדֵּעַ.*)

(מֵחַיֵּי הַטֶּבַע).

הֲלֹא רְאִיתֶם בְּוַדַּאי כַּאֲשֶׁר יַתְחִיל אֲחִיכֶם הַקָּטָן, אוֹ אֲחוֹתְכֶם הַקְּטַנָּה, לִזְחֹל עַל הָאָרֶץ, וְאַחֲרֵי כֵן יִלְמְדוּ מְעַט מְעַט לָלֶכֶת וּזְקוּפִים עַל רַגְלֵיהֶם. כַּמָּה פְּעָמִים מָעֲדוּ רַגְלֵיהֶם הַקְּטַנּוֹת וְנָפָלוּ, וְכַמָּה פְּעָמִים נִפְצָעוּ, עַד אֲשֶׁר לָמְדוּ לָלֶכֶת הָכֵן. רַבִּים מִכֶּם חוֹשְׁבִים, כִּי כָל הַחַיִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יוֹתֵר מְאֻשָּׁרִים מִבְּנֵי הָאָדָם, כִּי הֵם בְּרֶגַע הִוָּלְדָם יְכוֹלִים לָרוּץ כְּחֶפְצָם, וּלְמָשָׁל תִּקְחוּ לָכֶם אֶת הָאֶפְרוֹחַ, אֲשֶׁר אַךְ יָצֹא יָצָא מִן הַבֵּיצָה, וְהִנֵּה הוּא עוֹמֵד כְּבָר עַל רַגְלָיו וְהוֹלֵךְ; אַךְ שׁוֹכְחִים אַתֶּם, יַקִּירַי, כִּי יֶשְׁנָם בַּעֲלֵי חַיִּים רַבִּים מְאֹד אֲשֶׁר בְּהִוָּלְדָם לֹא יוּכְלוּ גַּם לְהִתְנוֹעֵעַ.

בְּוַדַּאי רְאִיתֶם צְפַרְדֵּעַ מְקַפֶּצֶת עַל הַדֶּשֶׁא. הֲשַׂמְתֶּם לֵב אֶל מְהִירוּת קְפִיצוֹתֶיהָ הַגְּדוֹלוֹת? הֲשַׂמְתֶּם לֵב אֵלֶיהָ וּרְאִיתֶם אֵיךְ הִיא מִתְרוֹמֶמֶת מִן הָאָרֶץ פִּי אַרְבַּע וְחָמֵשׁ מִגָּדְלָהּ; וְלוּ קְפַצְתֶּם אַתֶּם כָּכָה, כִּי אָז הִתְרוֹמַמְתֶּם מֵעַל לְגַג הַבַּיִת. וְאִם חֲפֵצִים אַתֶּם, אֲסַפֵּר לָכֶם כַּמָּה סָבְלָה הַצְּפַרְדֵּעַ הַזֹּאת עַד הֱיוֹתָהּ לִצְפַרְדֵּעַ, כְּמוֹ שֶׁהִיא עַתָּה.

הַצְּפַרְדֵּעַ אֵינֶנָּה יוֹדַעַת אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ. צְפַרְדְּעִים רַבּוֹת יָשְׁבוּ יַחַד בְּבִצָּה אֶחָת. כָּל הַחֹרֶף שָׁכְבוּ בַּטִּיט כְּמֵתוֹת בְּלִי מָזוֹן וְגַם בְּלִי נְשִׁימָה. וְהִנֵּה קוֹל מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר, כִּי הָאָבִיב בָּא — וְהִנֵּה רְמָשִׂים קְטַנִּים שׁוֹרְצִים בֵּין עִשְׂבֵי הַנַּחַל, גַּם הַצְּפַרְדְּעִים הִתְעוֹרְרוּ מִתַּרְדֵּמָתָן הָאֲרֻכָּה וַתְּחַלֵּצְנָה עַצְמוֹתֵיהֶן הָרַכּוֹת וַתִּפְשֹׁטְנָה אֶת אֵבְרֵיהֶן, אֲשֶׁר נָחוּ זְמַן רַב בְּלִי כָל תְּנוּעָה, וַתִּתְרוֹמַמְנָה לְמַעְלָה עַל פְּנֵי

---

*) עפ״י וַגְנֶר.

המים, ותראינה חיים חדשים מסביב: העופות נושאים בפיהם מזון לאפרחיהם הרכים אשר בקניהם, הכבשות נוהגות את עלותיהן אל האחו; והצפרדעים רואות את כל השמחה אשר ישמחו היצורים לקראת חג האביב, ותחפצנה גם הן לקחת חלק בשמחת החג הזה. אז תוציא אחת מהן את ראשה העבה ותקרקר בקולה, ואחריה השניה והשלישית וכן תקרקרנה במקהלה יחד ותשרנה את שירתן, שירת האביב, כל הערב לאור הירח.

הצפרדעים המליטו ביצים. את ביצי הצפרדעים תוכלו לראות על עשבי המים כקרח קפוא מלא נקדות כהות; מכל נקדה כזאת תתבקע בקרב הימים צפרדע קטנה־קטנה. המים הם עריסת הצפרדע, והרוח הקל מנענע את העריסה הרחבה הזאת; פרחי העשבים הם מצען הקל, והשמש הגדולה, אם הטבע, מחממת את אלפי הביצים ההולכות וגדולות ונפרדות ונבקעות. והנה יצאה הצפרדע הקטנה מן הביצה. ומה משנה מראה! גוף עגל שחור עם זנב ארך ורחב, ולא יראה לא גוף ולא ראש ולא צואר; אנחנו רואים אך שתי עינים ופה, ומשני עברי הפה שני אגידים[1]) אשר בהם ישאף החי הקטן הזה אויר אל תוכו. האגידים האלה שואפים אל תוכם אויר גם מן המים. התבוננו נא אל תיועות החי המשנה הזה. לבעלי חיים רבים יש זנבות. הסוס, למשל, מגרש בזנבו את הזבובים המציקים לו; הכלב מניע את זנבו להביע את שמחתו; לקוף יעזור הזנב לטפס על העצים; ובכל זאת יכולים כלם לחיות גם בלי זנבם. לא כן החי הקטן הזה, זנבו לו הכל: ידיו, רגליו, אברי השיט; ואך בעזרת זנבו יוכל להתנועע. נאה הוא לראות איך החי הקטן הזה, אשר במצבו זה יקראוהו בשם „ראשן"[2]), יתנועע מהר וישוטט הנה והנה, יעלה על פני המים וירד תהומה. הנה הוא ממהר אל שפעת התולעים ואכל מהם לשבע נפשו, ועבר אל פני הרכיכה[3]) והתבונן אל קנה אשר על גבה, והנה הוא רואה מרחוק דג טורף — וימהר להמלט בין קני הנחל. אחרי איזה זמן תצמחנה רגליה האחורות, בתחלה הן כוויים קטנים, אך מעט מעט תגדלנה והיו לרגלים בעלות אצבעות המחברות ביניהן בעור דק, ואז תמהר להמלט משני הטורפים הרודפים אותה; ולטורף יכבד לתפש צפרדע וככל אשר תגדלנה הרגלים כן תגדל מהירות הצפרדע במים. היא אוספת אליה את רגליה, פושטת את אצבעותיה, דוחפת את הרגלים אחורנית ושטה במים מהר כחץ מקשת. ואחרי אשר הסכינו רגליה לעבד עבודתן במים תצמחנה רגליה הקדומות, ואז תשוט הצפרדע כחפצה ימין ושמאל, למעלה ולמטה; כל חלקי גויתה יגדלו ויחזקו, ואז יראה גם ראשה, גם בטנה. וככל אשר תגדלנה הרגלים כן יקטן הזנב, עד כי יעלם כלו ולא יכירו מקומו איהו.

הצפרדעים חיות בבצות ובתעלות ומכלכלות את נפשן בתולעים שונים. אולם רב התולעים יהפכו ברבות הימים לפרפרים שונים, אשר יעופו באויר וישבו על העלים המתנודדים ועל השבלים המתנועעות, ולא ישובו עוד אל הצפרדעים להיות להן לאכלה. אז יבאו ימים רעים לצפרדעים; אך הטבע לא יעזבם והזכירם גם אותם לטובה.

ואת אשר יעשה עמהם אספר לכם בפרק הבא.

א ב י א ס ף.

[1]) לחיים של דג — жабры.

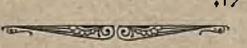
[2]) וויכטהיער. [3]) моллюскъ.

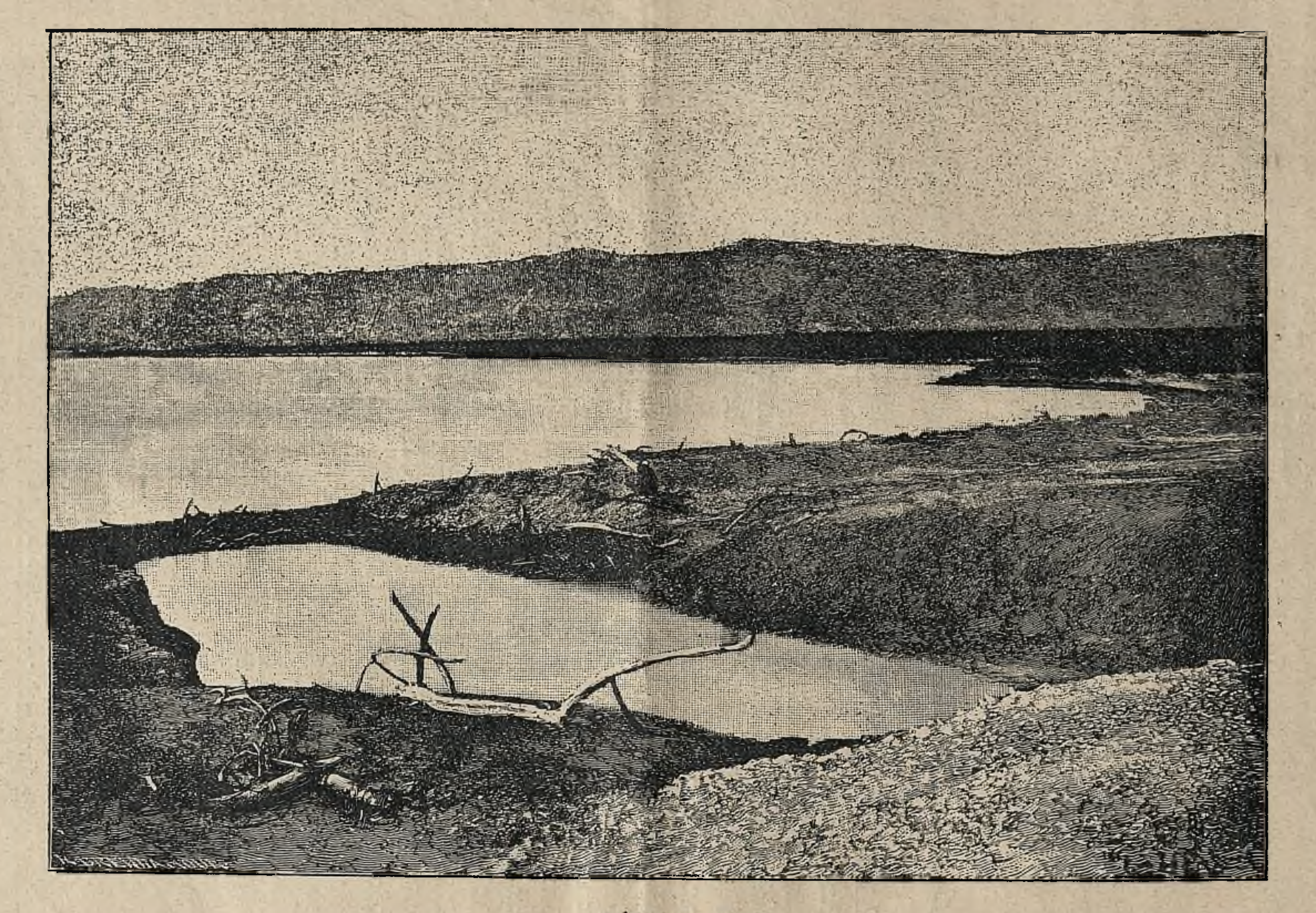
ילד נקי.

(בדיחה)

המשרתת: אך זה הוא ילד נקי! בכל יום שבת אני נותנת לו מגבת נקיה ובקבלי אותה ממנו בחזרה היא נקיה כביום הנתנה לו.

מִמַּרְאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

יָם הַמֶּלַח.

חדשות.

הדבור העברי בארץ ישראל. — ה„השקפה" הירושלמית מודיעה: בגן הילדים העברי שנפתח בירושלים לפני חצי שנה נתרבו התלמידים והתלמידות הקטנים, ולו היה הגן במקום יותר קרוב לשכונת היהודים היה מספר הקטנים הבאים להתחנך להיות עברים, הרבה יותר גדול.

בבית הספר העברי הנקרא על שם למל בירושלים משתדלים המנהל מר אפרים כהן והמורים להרחיב את הדבור העברי בין התלמידים, ויש תקוה שיעלה בידי המנהל הנכבד להגדיל את הבית ולהרימו למעלה יותר עליונה.

ובבית הספר של חברת „כל ישראל חברים" דבר המנהל האדון בנבנשתי במועצת המורים הראשונה להרבות בלמוד הלשון העברית ויזרז את המורים, שישימו לבם להחיות את הלשון העברית בפי התלמידים ולהשגיח עליהם, כי ידברו התלמידים עברית.

ולבית הספר לבנות ביפו, שבראשו עומדת המנהלת מרת יפה, שלחו „חובבי ציון", תומכי בית הספר הזה, מורה עברי ראשי מרוסיה, הוא האדון ל. זוטא, שהיה מורה לשון עברית בעיר יקטרינוסלב וקנה לו שם טוב באמנותו וקנאתו הרבה לתחית לשוננו. האדון זוטא, עוד בהיותו בחוץ לארץ, דבר עם בני ביתו רק בעברית ובנו הקטן אשר הביא אתו מדבר עברית היטב. נוכל לקוות, כי בית הספר הזה יוציא תלמידות האוהבות את עמן ומדברות בלשוננו.

חג יובל. — ביום התשיעי לירח נובמבר מלאו שלשים וחמש שנים לעבודת הדקטור מנדלשטם, הרופא בבית החולים לעברים בקיוב. הדקטור מנדלשטם מלבד שהוא רופא עינים מהלל ומורה באוניברסיטה, הוא גם אחד מראשי הציונים ברוסיה ועובד את עבודת התחיה לעמו בכל כחות נפשו הגדולה. על כן רבו אוהביו ומכבדיו של האדם־היהודי הגדול הזה. וימים אחדים לפני החג התאספו רבים ממוקיריו להועץ איך לערך את החג הזה ברב פאר ולהודיע מראש על אדות החג בעתונים. ואולם כאשר נודע הדבר להדקטור מנדלשטם התנגד בכל תקף לחגיגה ולפרסומה בעתונים, כי כגדל נפשו של הדקטור מנדלשטם כן רבה ענותו. ומוקיריו מלאו את חפצו למחצה, כי לא הודיעו מראש בעתונים על דבר החגיגה. אך ביום התשיעי לחדש נובמבר נאספו אל מעון הדקטור כמאתים איש מטובי אחינו בקיוב, בהם חכמים וסופרים ורופאים ורבים מן הציונים, לברך את חתן היובל ממעמקי לבבם. גם חולים אחדים המתרפאים עתה על ידו היו בין המברכים.

הציונים הגישו לחתן היובל מכתב־ברכה כתוב הדר שבו יספר על אהבתו הרבה לעמו כעבודתו הרבה לטובת תחית עמו וארצו. ולזכר היום הזה כותבים הציונים את שמו בספר הזהב של הקרן הלאמי.

אחר כן ברכו אותו אנשים שונים בשם כל המוני החולים הרבים גם מבני עמו, גם מבני הארץ, אשר השיב להם את אור עיניהם בחכמתו הנפלאה עד כי כבר נתחברו שירי תהלה על אדותיו ובשם כל המון בית ישראל, אשר היה להם תמיד כאב רחמן ובאהבה וחמלה רבה נשא את כל טרחם ומשאם.

גם הכהן לעדת הגרמנים בקיוב ברך את חתן היובל באמרו: „כל התהלות והתשבחות האלה נאות לך, וגם לא הגידו עוד את כל תהלתך" ואחר הודה לו על החסדים והצדקות אשר עשה ועושה עם כל העניים הבאים אליו להתרפאות חנם, בלי הבדל דת ולאם, והוא נענה להם באהבה ומשיב להם את מאור עיניהם.

הדקטור מנדלשטם הודה לנאספים על כל הכבוד אשר עשו לו והברכות שהביעו לו, ויאמר כי הוא אינו שוה בכל הכבוד הזה, ויבקש את הנאספים לעבד ביתר עוז לטובת עמו האהוב בפרט ולטובת האנשים בכלל, וכל הנאספים מחאו כף לדבריו הנעימים. אחרי כן נקראו כל הנאספים אל חדר האכל ושם ברכו שנית את בעל היובל על כוס יין ויפרדו ממנו באהבה ובברכות הנובעות מעמק הלב.

שטף מים גדול. — בלילה אור ליום השנים עשר לחדש נובמבר נעורו יושבי חוף גלרני אשר בפטרבורג לקול יריות התותח, אשר נשמעו מעל מבצר פטר־פאול לאות, כי גאו מי הנהרות ושטף קרוב לבא. ובמשך שעות אחדות הלכו המים הלוך וגאה, עד אשר עלו לגבה של תשע עשרה רגל וחצי, ויכסו את כל החפים וישטפו רחובות רבים; ולא רק הקרובים לחפי הנהרות, כי גם הרחוקים מהם מרחק רב נהפכו לאגמי מים גדולים. ברחובות אחדים עקר השטף את רצפת האבנים ויגרפנה ויסחפנה הלאה ופני הרחובות כסו בורות בורות. „מגרש מריה" נהפך לאגם מים, גן הקיץ נשטף, הרוח עקרה משרש שלשים עץ ותהפכם על פניהם. הדיוטה התחתונה של ארמון הנסיך האולדנברגי שקועה במים, על האיים נעקרו עצים רבים, גזרי עץ רבים אשר הובאו באניות משא למכירה השלכו על ידי גאות המים אל הרחובות. המים שטפו במרוצתם גם ברחובות אשר בטבור העיר ויהיו כנחלי מים. כל המרתפים והחניות אשר בבתים הנמוכים ברחובות, שהגיע אליהם השטף, מלאו מים וסחורות רבות נתקלקלו ורהיטים רבים נסחפו. הרוח הגדולה אשר קמה בעת ההיא קרעה את הגגות מעל בתים רבים. שטף נורא כזה לא היה בפטרבורג משנת 1824 למספרם. אסון באדם לא היה, אך הנזק בכסף גדול מאד.

הוד קסר רוסיה נדב לטובת נגועי השטף עשרת אלפים רבל. —

מיתת פיל. — בגן החיות אשר במוסקבה מת פיל אחד בשם „מוליק" שמחירו נערך בכסף חמשים אלף רבל.

את הפיל הזה שלח השך הפרסי מתנה לקיסר רוסיה אלכסנדר השני, והקיסר המנוח נתן את הפיל במתנה לגן החיות שבמוסקבה. זה היה בשנת 1872 מן העת ההיא היה הפיל בגן החיות וגרם לשומריו הרבה עמל ויגיעה. בימי האביב התהולל תמיד והפיל אימה על כל תושבי הגן. אז היו שבועות תמימים שלא נתן לשום איש לגשת אליו; אחרי כן היה שב להיות זקן חביב ונוח לבריות והיה מקבל בחבה ובזהירות פרסות לחם מידי הילדים הבאים לבקרו.

בשנת 1885 נסה „מוליק" לנוס מן הגן. הוא הרס את בנין העץ אשר ישב בו, נתק את כבלי הברזל שהיה אסור בהם, הרס את הגדר ויצא אל הרחוב הגרוזיני. הדבר היה ביום. את המהומה והמבוכה שהביא הפיל ברחוב ההוא אין לתאר: האנשים הממלאים תמיד את הרחוב נסו על נפשם, קראו לאנשי צבא, אספו את גדודי המכבים וכל הרחוב היה לחרדת אלהים; אך כלם יחד פחדו לגשת אליו. לסוף השיבו את הפיל אל הגן בערמה: „מוליק" שנא תכלית שנאה את השומר סוגרבוב, אשר התהלך אתו קשה, וסוגרבוב זה יצא אל הרחוב הגרוזיני ויקרא בכעס: מוליק! מוליק! הפיל נשא את עיניו הגדולות, עמד זמן־מה כמתישב בדעתו, ובראותו את השומר שנוא נפשו החל לרדף אחריו, השומר נס הגנה והפיל אחריו, ובגן נפל ברשת של חבלים עבים אשר הכינו לו.

והפיל זכר את אשר עשה לו אויבו השומר הזה וכעבר זמן מה התנקם בו באכזריות רבה. כאשר הוציאוהו באחד הימים החמים מסוגרו החוצה, חטף את בנו של סוגרבוב, נער קטן בן שש שנים, אשר שחק שם בקרבתו, וישליכהו אל פלג המים השוטף בגן. את הילד הוציאו מן המים בלי כל אותות חיים. גם את סוגרבוב בעצמו לא נקה, כי באחד הימים שבר לו אחת מצלעותיו. פעם אחת התקצף עוד על שומר אחד וישליכהו לארץ ויגלגלהו ככדור על פני השלשלאות של ברזל ואחר הרימהו בחטמו וישליכהו בכח אל הקיר: ראה השומר כי כפסע בינו ובין המות ויעש את עצמו כמת. הערמה הזאת הצילה את נפשו ממות; כי אז הרפה הפיל ממנו והשומר הצליח להמלט מפניו. אך חדשים אחדים שכב אחרי כן בבית החולים עד שובו לאיתנו.

אך ככל אשר הזקין הפיל יותר, כן התמעטה רגזנותו. ל„מוליק" מלאו כבר מאה וחמש עשרה שנה. בעת האחרונה היה שוקט ולא נגע עוד באיש לרעה. ביום העשרים ושמונה לחדש ספטמבר התפלא השומר, בראותו כי לא נגע באכל אשר הביאו לו; ביום המחרת שכב ולא יכל לקום, וכעבר שתים עשרה שעה מת.

עתה נשאר שם בגן החיות רק פיל קטן אחד אשר קנוהו מבבר פרטי אחד עם אריות ודבים לבנים במחיר עשרים אלף רבל.

חדר ילדים בתערוכת סנט־לואי. — בתערוכה הגדולה שתהיה בשנה הבאה בעיר סנט־לואי, אשר באמריקה הצפונית, יציגו ראשי האינסטיטוט (בית הלמוד), הנקרא על שם סמיטסון בעיר ושינגטון, חדר ילדים גדול, שבו יהיו כל מיני הצעצועים המשעשעים את ילדי כל הארצות וכל העמים אשר על פני האדמה. הצעצועים יהיו ערוכים באפן, שיביאו גם תועלת רבה לילדים וירבו את ידיעותיהם. הנה כי כן יהיה, למשל, בחדר ההוא תמונה גדולה מאד, אשר תתאר את תכן האגדה על דבר הילד, אשר עף על צפור ענק, ועל יד התמונה יעמד גוף ממלא של הצפור היותר גדולה בכל מיני הצפרים, שרק עליה היה יכל הנער, גבור האגדה, לעשות את דרכו במרומים; ציור האגדה על דבר „נעלי קפיצת הדרך" יציג את כל מיני הנעלים שבעולם לכל תמונותיהן השונות, וכדומה. כן יהיה בחדר ההוא קיר אחד שעליו יראו בגדלם הטבעי כל מיני הצמחים והפטריות בעלי ארס, שהילדים מוצאים אותם לפעמים בלכתם לטיל וידעו להזהר מהם. בין הצמחים יראו גם כל מיני הנחשים השונים, גם קני צפרים שונות למיניהן.

לקוראי ה„עולם קטן".

בזה הנני לבשרכם, כי בימים האלה נוסדה פה קישינוב אגודה ציונית בשם „תלמידי ציון". ומדי שבוע בשבוע ביום הראשון יתאספו החברים בבית אחד מהם וקוראים בתולדות היהודים, וגם ספורים אגדות אשר ב„עולם קטן", וכל אחד מן החברים לוקח שקל, גם אני לקחתי שקל. מטרת האגדה ללמוד ולדעת את שפתנו הלכה למעשה, כי מדברים אנחנו בה, ובכל פעם הננו שרים גם שירי ציון, כמו „עברים אנחנו" „התקוה" ועוד. — גם אתם

אחי ואחיותי קוראי ה„עולם קטן", עשו כמוני; האספו, הקבצו, ועשו דבר־מה למען שפתנו וארצנו.

ידידכם החפץ בנחמת ציון
יוסף בָּרָק.

חברי וחברותי!

אמי היקרה חלתה והרופאים צוו לה לנסע לחצי־האי קרים לשאף את אוירו המבריא, והנני מנדבת ח"י־ח"י קופיקה לטובת יתומי קישינוב, וה' הרופא חולים ישלח רפואה שלמה לאמי היקרה ושבה אלינו בשלום. בזה הנני להודיע את קוראי ה„עולם קטן", כי גם אני אוספת את מחברותי הישנות ואת הכסף, אשר אקבל במחירו, אתן לגאולת ארצנו הקדושה.

בברכת ציון
מלכה טשרנובילסקי
בת י"ב שנה.

לחברינו קוראי „עולם קטן".

גם אני אקנא מאד בכם, קוראי ה„עולם קטן", היושבים בערים גדולות ומדברים עברית. ואני יושב בכפר קטן, ואין פה נערים, אשר ידברו עברית. אבל לא רחוק מכפרנו יש לי חברים כאלה. מלבד ה„עולם קטן" קורא אני לפעמים גם בעתון „הצופה" חדשות שונות. לא טוב לגור בכפר. בעד יתומי הסופר ר. א. ברודס הנני שולח 25 ק'.

קרסט. שלמה ליב נרפונקל.

לחברי הקטנים קוראי „עולם קטן", שלום!

הנני לומד עברית, גם תנ"ך אני לומד, את למוד התנ"ך אנכי אוהב מכל הלמודים האחרים. עתה סימתי „תרי עשר". מאד התרגשתי מדברי הנביאים: מיכה, נחום, וחבקוק. היו רגעים אשר נדמה לי, כי רואה אנכי את מיכה הנביא עומד וקורא לישראל להתוכח באזני ההרים והגבעות, האיתנים, מוסדי ארץ, ומני אז די לי שאזכירהו ותמונתו תופיע לנגד עיני.

בלמדי את פרשת בלק העירותי את מורי, כי בלעם אהב, כנראה, את ישראל, כי על כן דבר עליהם טובות. ויענני מורי בקצרה, כי ברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישלימו אתו. ויוסף לאמר: לו הוטב מצבנו עתה, אז נהפכו גם כל שונאינו לאוהבים לנו.

אני קורא ספרים עברים, גם את ה„עולם קטן" אני קורא. מאד מאד מצא חן בעיני הספור „הצוענית העבריה" להסופר יהודה שטינברג, והנני מנדב לכבוד הסופר הנכבד והאהוב הזה 20 קפקה לקופה הלאומית.

אחיכם
חמלוב, פלך פולטבה. נ ח ר י ב.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן", „הפרגוג", ו„הנעורים":
Издательство „Т у ш і я", Отдѣленіе „Оламъ Катанъ", Варшава.
Verlag „Tuschijah", Abtheilung „Olam Katan", Warschau.

ההתימה לשנת תרס"ד

על העתונים:

א] עולם קטן

שנה שלישית. — שנה שלישית.

עתון שבועי מצויר לבני הנעורים.

העתון המצויר האחד בספרותנו בכלל והיחיד ומיוחד לבני הנעורים שלנו בפרט.

שפת ה„עולם קטן" קלה וטבעית והסגנון נאה ומלבב. — ה„עולם קטן" הוא מנוקד כלו.

כל גליון מלבד שהוא נעים לקריאה ומלבב את נפש הקוראים הקטנים והצעירים. הנהו גם מעין חריסטומטיה מצוינה ללמוד שפת עבר. העתון נדפס על ניר יפה ובדפוס מהודר והתמונות מצוינות ביפין וטובן.

מחירו ברוסיה: 4 רובל לשנה.

2 רובל להצי שנה, 1 רובל לרבע שנה.

באוסטריה־אונגריה: 10.50 קראָנען לשנה; באשכנז: 9 מרק לשנה; באנגליה: 8 שילינג לשנה; בשאר ארצות: 11 פרנק לשנה; בארץ ישראל: 10 פרנק לשנה; וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

החותמים בפעם אחת לשנה שלמה מראשית שנת תרס"ד יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם. דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני.

ב] הפדגוג

שנה שניה. — שנה שניה.

ירחון לחנוך והוראה

בעד הורים ומורים.

[הוספה ראשונה ל„עולם קטן"].

תכן הענינים של השנה הראשונה: א] אל הקוראים; ב] כתי ספר של פרבל ונחיצות גני ילדים עברים (עם תמונת פרבל) נח פינס; ג] עקשנות הילדים ורגזותם — בן־משה; ד] הקריאה העברית — בן־זאב; ה] פסטלוצי בתור מחנך העם — פרופיסור לודוויג שטיין (תרגום ש. רוזנפלד); ו] טולסטוי על ההנוך ***; ז] תרבות הרגש המוסרי אצל הילדים הקטנים — תרגום אחד המורים; ח] רעיונות על החנוך — בן־משה; ט] מכתבי טולסטוי על החנוך ***; י] הרצאת הד"ר לנדר; יא] חסרונו־ת האופי של הילדים (פרקים בתורת החנוך) — א. בן־ציון; יב] תורת החנוך — י. י. גלסס; יג] שאלת החנוך בעתונים — יגאל הכרמלי; יד] „הפדגוג" ותעודתו — המערכת; טו] להעברת ה„חדר" מרשות הפרט לרשות הצבור (מאמר א' וב') פנחס שיפמן; טז] השטה השמית והקולית בקריאה — ישראל יוסף סירקים; יז] לשאלת המורים — י. י. גלסס; יח] השקפת בתי הספר לחכי"ח — ד"ר נחום סלוסץ; יט] בתי הספר בשויציה—נ. פינס; כ] גן הילדים בתור פרוזדור לחדר — י. יחיאלציק; כא] בקרת ספרים: י. י. גלסס, ח. פ. ברגמן; כב] תשובה למבקר—י. י. אינדיצקי; כג] בעתונים; כד] פתגמים ומשלים פדגוגיים — נ. פינס; כה] כרוניקה. מודעות.

☛ מחיר ה„פדגוג" ברוסיה לשנה 3 רובל, לחצי שנה 1.50 רובל, לרבע שנה 75 קאָפ'; באוסטריה־אונגריה: 7.75 קראָנען לשנה; באשכנז: 6.50 מרק לשנה; באנגליה: 6 שיללינג; בשאר ארצות: 8.50 פרנק לשנה; בארץ ישראל: 8 פרנק לשנה — וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

להותמי ה„עולם קטן": ברוסיה לשנה: 2 רובל, להצי ש' 1 רובל, לרבע ש' 50 קאָפ'; באוסטריה־אונגריה: 5.25 קראָנען לש'; באשכנז: 4.50 מרק לש'; באנגליה; 4 שיללינג לש'; בשאר ארצות: 5.50 פרנק לש'; בארץ ישראל; 5 פרנק לש'—וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

ההוברת הראשונה של שנת תרס"ד (תשרי—חשון) תצא מביהד"פ בקרוב.

ג] הנעורים

שנה ראשונה. — שנה ראשונה.

ירחון מצויר לבני הנעורים.

[הוספה שניה ל„עולם קטן"].

מחירו לשנה ברוסיה: 3 רובל, לחצי שנה 1.50 רובל, לרבע שנה 75 קאָפ'; באוסטריה־אונגריה: 7.75 קראָנען לש'; באשכנז: 6.50 מרק לשנה; באנגליה: 6 שילינג לש'; בשאר ארצות: 8.50 פרנק לש'; בארץ ישראל: 8 פרנק לש' — וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

לחותמי ה„עולם קטן": ברוסיה: לשנה 2 רובל, לחצי ש' 1 ר', לרבע ש' 50 קאפ'; באוסטריה־אונגריה: 5.25 קראָנען לשנה; באשכנז: 4.50 מרק לש'; באנגליה: 4 שיללינג לש'; בשאר ארצות: 5.50 פרנק לש'; בארץ ישראל: 5 פרנק לש'—וכן לחצי ולרבע ש' בערך.

החוברת ב' ג'. תצאנה מבית הדפוס בקרוב.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה. העורך: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.

האדריסה: Издательство „Тушія", Отдѣленіе „Оламъ Катанъ" Варшава.

בע"פ: נובוליפקי 7, מעון 9. Verlag „Tuschijah", Abtheilung „Olam Katan" Warschau.